
Біловол В.С.,
*студентка 6 курсу, 7 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: торгівля людьми, протидія торгівлі людьми, заходи запобігання.

Анотація. У тезах розглянуто та проаналізовано заходи запобігання та протидії торгівлі людьми в сучасних умовах.

Аннотация. В тезисах рассмотрены и проанализированы меры предотвращения и противодействия торговли людьми в современных условиях.

Ключевые слова: торговля людьми, противодействие торговле людьми, меры предупреждения.

Key words: human trafficking, anti-trafficking, preventive measures.

Annotation. The theses consider and analyze measures to prevent and counteract human trafficking in modern conditions.

На сьогодні, зважаючи на високий рівень безробіття, складну економічну та епідеміологічну ситуацію в Україні та в світі, правову необізнаність громадян, проблема торгівлі людьми є як ніколи актуальною. Динаміка злочинності на протязі останніх років характеризується хвилеподібними коливаннями, які чітко показують виражену тенденцію до зростання злочинності на території нашої держави. Висока складність соціальних систем є безумовною ознакою нелінійності законів залежності станів таких систем від певних зовнішніх та внутрішніх факторів [4].

Сьогодні в суспільстві відбуваються інтенсивні процеси інформатизації та інтелектуалізації, прискореними темпами формується інформаційне суспільство, особливістю якого є комп'ютеризація всіх сфер людського життя. Останнім часом комп'ютерні технології та комп'ютерні системи використовуються в більшості злочинів як засіб їх вчинення [6, с. 1297]. Поняття «торгівля людьми» в сучасній науці визначається як таке, що складається з широкого

спектру соціальних явищ. Предметом торгівлі людьми виступають різні особи за статтю, віком, расовою належністю: жінки – для сексуального рабства, чоловіки – задля трудової експлуатації, а крім того, кожен з них може бути підданий примусовому вилученню, трансплантації органів. Із розвитком новітніх технологій в інтернеті поширюється різного роду діяльність, особливого розвитку зазнала кіберзлочинність, яка активно процвітає. За сферою злочинних проявів особливе місце посідають злочини у сферах захисту інформації, використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку [5, с. 17].

Проблема торгівлі людьми гостро стоїть на глобальному рівні. Згідно з даними Міжнародної організації праці в будь-який момент часу у світі в рабстві знаходиться близько 21 млн. осіб. Торгівля людьми дає мільйонні прибутки і поступово витісняє торгівлю зброєю та наркотиками. Водночас, громадськості мало що відомо про практичну діяльність державних і правоохоронних органів з приводу протидії торгівлі людьми [1, с. 36]. На сьогодні міжнародним співтовариством прийнято ряд конвенцій, пактів та протоколів стосовно регулювання проблеми торгівлі людьми, що свідчить про стурбованості світової спільноти навколо цієї проблеми. Так, одним із актів, який відіграє важливу роль у регулюванні політики щодо протидії торгівлі людьми на рівні Європейського співтовариства і містить низку заходів щодо запобігання торгівлі людьми — є Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС щодо запобігання та боротьби з торгівлею людьми та захисту жертв від 5 квітня 2011р. Міжнародний акт містить положення щодо необхідності проведення регулярних тренінгів для посадових осіб, вживання заходів задля зменшення попиту на послуги жертв торгівлі людьми, закріплює зобов'язання держав запровадити певні механізми, які б здійснювали моніторинг за реалізацією політики боротьби з торгівлею людьми на національному рівні. Важливу роль у міжнародному співробітництві у сфері боротьби з торгівлею людьми відіграють установи Європейського Союзу — Європол та Євроюст.

Запобігання та протидія злочинності, зокрема й злочинам пов'язаним із торгівлею людьми, передбачає заходи загальнодержавного, законодавчого, економічного, ідеологічного, виховного,

кримінологічного характеру. Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю. На сучасному етапі кримінологія проходить етап формування нової парадигми, зміни наукового світогляду, генерування ідей та упровадження інновацій [7, 169]. Так, завданням загальнодержавного значення є боротьба з цим явищем, захист українських громадян за кордоном.

В першу чергу, слід звернути увагу на нормативно-правове регулювання запобігання та протидії торгівлі людьми. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 № 3739 визначає організаційно-правові засади протидії торгівлі людьми, основні напрями державної політики та засади міжнародного співробітництва у цій сфері, забезпечуючи гендерну рівність [2].

Окрім того, Україною затверджені й виконуються Програма запобігання торгівлі жінками та дітьми від 25 вересня 1999 р. № 1768 і Комплексна програми протидії торгівлі людьми; ратифіковано міжнародні договори: Конвенцію ООН по боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю від 15 листопада 2000 року, Протокол про попередження та припинення торгівлі людьми, особливо жінками й дітьми, та покарання за неї від 15 листопада 2000 року; здійснюється міжнародне співробітництво.

Слід також відзначити, що на протидію торгівлі людьми спрямовано діяльність спеціальних органів. Так, при Міністерстві внутрішніх справ України діє Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, а в структурі Національної поліції України в областях (містах) створені спеціальні підрозділи по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми. Зазначеними підрозділами, окрім безпосередньо здійснення функції з розслідування злочинів відповідної спрямованості проводяться інформаційні заходи, спрямовані на підвищення рівня правової обізнаності населення щодо запобігання та протидії торгівлі людьми [3, с. 4].

Проте, задля більш ефективної боротьби із торгівлею людьми, є вкрай необхідним покращення економічного становища населення. Оскільки є зрозумілим, що до того часу, поки є люди, які не можуть задовольнити своїх найбільш важливих життєвих потреб,

доти будуть існувати випадки торгівлі людьми, які бажають за короткий період отримати якомога більшу суму коштів і по результату можуть потрапити на «гачок» злочинців.

Тому важливим заходом запобігання вказаним злочинам є віктимологічна профілактика. Погоджуючись стати донором, потерпілі недооцінюють небезпеку, що загрожує їхньому здоров'ю внаслідок вилучення анатомічних матеріалів [3, с. 13].

Отже, сучасний стан боротьби та протидії торгівлі людьми є задовільним. Водночас, для підвищення його ефективності слід звернути увагу на такі аспекти.

По-перше, це співпраця, як в межах міжнародного співробітництва, так і внутрішньодержавна співпраця органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів та громадських організацій.

По-друге, це удосконалення нормативно-правової бази, оскільки вона повинна відповідати реаліям сьогодення, міжнародним стандартам, мінливим факторам вказаного виду злочинів.

По-третє, це розвиток потенціалу системи кримінального правосуддя, оскільки ціною неправильної кваліфікації вище зазначених кримінально-караних діянь може стати чиесь скалічене життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головкін Б. М. Громадська думка щодо торгівлі людьми: кримінологічний погляд на проблему / Б. Головкін, В. Батиргарєєва // Право України. 2003. № 7. С. 34-38. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10924/1/Golovkin_Baturgareeva_34-38.pdf

2. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 № 3739. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>

3. Експлуатація як складова торгівлі людьми: виміри, тенденції та шляхи протидії: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 червня 2019 року) / упор. О. М. Балинська, Г. Я. Савчин. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 190 с.

4. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / O. E. Kostyuchenko, T. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, O. V. Tavolzhanskyi // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462.

5. Головкін Б. М. Види злочинності // Журнал Східноєвропейського права. 2015. № 18. С. 14-21. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/08/golovkin_18.pdf

6. Ovcharenko, Mykola O; Tavolzhanskyi, Oleksii V; Radchenko, Tetiana M; Kulyk, Kateryna D; Smetanina, Nataliia / Combating Illegal Drugs Trafficking Using the Internet by Means of the Profiling Method /Tavolzhanskyi O. V.// V. Journal of Advanced Research in Law and Economics; Craiova Том 11, Изд. 4(50), (Summer 2020): 1296-1304. 169].

7. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології //Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>

8. Віктимологія : навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 308 с. URL: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/posib_viktimologiya-2017_finaln.pdf

Науковий керівник: к.ю.н, доц. Таволжанський О.В.